

Знаменитий режисер Ілєнко наступний фільм хоче зняти в Холодному Яру

2

Тиск влади: у Холодному Яру – новітня облава на гайдамаків?

4-5

Союз зі шведами: шлях до Європи, перерубаний московським мечем

6

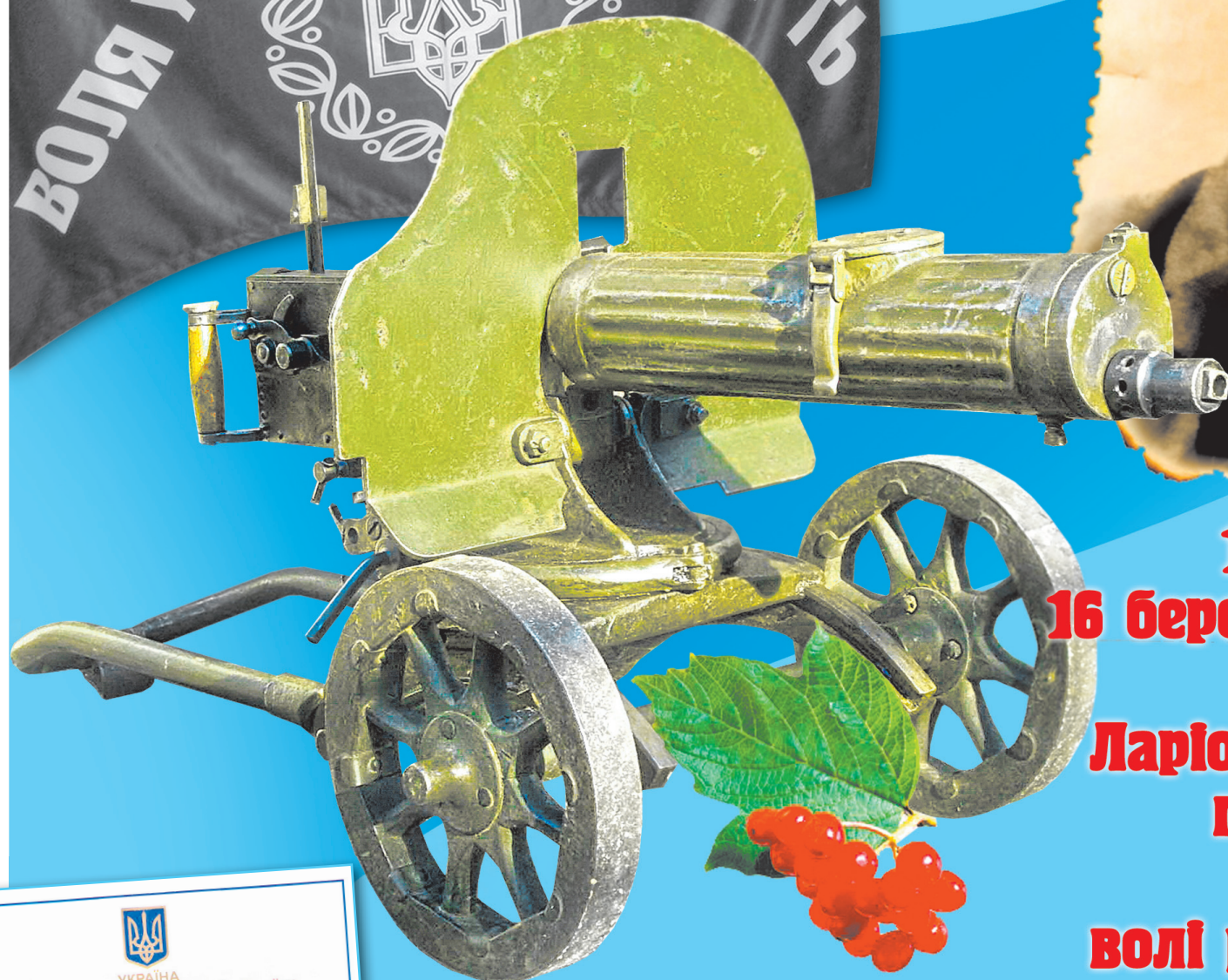
Козацькому роду нема переводу!

Козацький край

Ціна - 2 грн.

№5 (24)
16 березня 2012 р.

ОТАМАН ЧОРНОГО ЛІСУ І ХОЛОДНОГО ЯРУ

**115 років тому,
16 березня 1897 року,
народився
Ларіон Загородній –
гроза чужинців
і захисник
волі рідного краю...**

Шановні читачі! Вітаємо Вас з черговою спільною перемогою: віднині наш «Козацький край» має реєстрацію не обласного, а всеукраїнського видання – відповідний документ підписав Голова Державної реєстраційної служби України Леонід Єфіменко. За рік, який минув з моменту виходу першого номера газети, нас неодноразово запитували, як можна передплатити і регулярно отримувати газету в інших регіонах – подібні запитання надходили з Києва, Вінниці, Львова, Харкова, Одеси та інших міст. Нарешті ми можемо порадувати приємною новиною: «Козацький край» має статус всеукраїнської газети, а починаючи з другого півріччя 2012 року її можна буде передплатити на поштовому відділенні у будь-якому куточку держави. Тисячам наших читачів – щира вдячність за ту підтримку і солідарність з газетою, яку ми регулярно відчуваємо, відповідаючи на ваші листи і телефонні дзвінки. Залишайтеся з нами – далі буде ще цікавіше!

Головний редактор газети «Козацький край» Олег Островський

КІНОРЕЖИСЕР МИХАЙЛО ІЛЛЕНКО: "Хотілося б зняти кіно в Холодному Яру..."

Петро ДОБРО

Відомий кінорежисер Михайло Ілленко – любитель містики. Тож і рідкісний день 29 лютого у високосний 2012 рік зустрів у містичному місці – у Холодному Яру на Чигиринщині... Разом зі своїми друзями, кінорежисером з Греції Фотосом Лампріносом та письменником Романом Ковалем він гостював на "Дикому хуторі" – там ми й зустрілися. Пан Михайло був стомлений поїздкою по заметених снігом селах Чигиринщини – допомагав Фотосові знаходити кадри для зйомок та старожилів, які могли розповісти про давні часи. Грецький гість знімав документальний фільм про історію визвольної боротьби й Голодомор в Україні...

Наша розмова точилася за чаєм, настояним з холоднорських трав за особливим "дикихутірським" рецептом, біля живого вогню, в якому тихо потріскували дрова. Здалося, сам вогонь переносив в атмосферу минулого, налаштовував на бесіду про фільм пана Михайла, який останнім часом збував уяву українців, змусив їх говорити про відродження вітчизняного кіно – стрічку "ТойХтоПройшовКрізьВогонь". Для тих, кому не пощастило бачити цю кінокартину... Сюжет фільму – надзвичайно інтригуючий і ґрунтується на подіях, які були в реальному житті. Під час Другої світової війни Герой Радянського Союзу, пілот родом з Полтавщини був збитий у повітряному бою, потрапив до нацистського полону, втік, був знову відправлений до табору – тепер вже радянського, знову втік і зумів дістатися Канади, де став...вождем індіанського племені. У фільмі сюжет дещо змінено, тож слово – його автору.

– **Пане Михайле, головню герою Вашої картини звать Іваном Додокою, а його прототипа звали Іваном Даценком...**

Чому так?

– У кіносюжеті є те, що не відбувалося з реальною людиною, від історії якої ми "відштовхнулися". Ім'я для персонажа вибирав так, як дехто "гадає" по книзі. Якраз був тоді в гостях у Прохорівці на Канівщині у ще живого брата Юрка (теж знаменитого кінорежисера Юрія Ілленка – ред.). У нього на столі лежала книга – здається, "Українське козацтво"

– зі списками реєстрового козацького війська гетьманських часів. Ткнув у нього пальцем навмання і був вражений – потрапив на прізвище... Герасима Ілленка, хорунжого Лубенського полку. Брат зрадив, каже: "І читав я книгу, і знав, що Ілленко з нашого роду в списку має бути – а не побачив його!" Я теж порадив знахідці, але ж не міг дати персонажеві свого

фільму прізвище Ілленко... Перегорнув декілька сторінок, знову – пальцем на козацьке прізвище. Це й був Іван Додока. Тому недаремно головний герой у мене в фільмі – нащадок козака-характерника...

– **До речі, про походження і козацьке коріння. Ілленки ж родом з місць, які поруч з Холодним Яром – з Черкаса?**

– У Черкасах до самої смерті жили мої дідуся з бабусею, тут народилися батьки і брат. Родинний будинок був у Черкасах, на вулиці Калініна, 76. Зараз на його місці – дитсадок і вже ніщо не нагадує про колишнє дідове дворище. Та я досі дуже люблю Черкаси. Згадую своє дитинство, яке проводив на Дніпрі, ще не перетвореному на водосховище, у лісі Соснівки, який ще не вирубували, на вулицях міста, де повітря ще не було забруднене викидами хімічних підприємств... Власне, у мене й зараз багато друзів на Черкащині. До речі, у тому ж "ТойХ-

тоПройшовКрізьВогонь" гаффером (бригадиром освітлювачів) знімальної групи працював Ілля Макаренко з Черкащини – віртуоз своєї справи, майстер спецефектів, щось середнє між ілюзіоністом і вожбитом.

– **А де знімався фільм?**

– Майже весь відеоматеріал відзнятий в Україні – в Кам'янці-Подільському, під Києвом... Виняток – сцена на початку фільму, де наш герой бреде в горах. Це – справжні американські Кордильєри, але в кадрі знявся...я сам. Як то кажуть, "не було б щастя – то нещастя допомогло". Перед президентськими виборами в Україні стало зрозуміло, що фінансування зйомок "глухне" на невизначений час. Всіх довелося розпустити по домівках. Тож коли мені зателефонував друг по яхт-клубу Юрій Бондар і запитав, що я роблю найближчим часом, то отримав відповідь: "Безробітний мінімум на рік". А Юра раптом запропонував... вирушити у кругосвітню подорож. Це було надзвичайно вчасно – я й так відчував внутрішню потребу хоч якось наблизитися до тих місць, з якими була пов'язана "індіанська" частина біографії мого героя. На яхті "Купава" ми з Бондарем, штурманом Андрієм Зубенком і стерновим Валерієм Деймонтовичем проплили все Чорне й Середземне моря, перетнули Атлантичний океан, а коли добралися до берегів Аргентини, то стало зрозуміло, що "промахнулися" з сезоном, щоб причалити біля української станції в Антарктиді – туди можна дібратися тільки в березні-травні. Тож запланованого візиту до Антарктиди не відбулося, натомість на орендованому авто добралися з Буенос-Айреса в Кордильєри – там і відзняли сцену... З Аргентини я повернувся в Україну – продовжувати зйомки, а мої друзі таки пройшли навколо світу. До речі, на самому старті подорожі у нашої "Купави" сталася серйозна поломка і довелося зробити коротку зупинку в Черкасах. Місцеві яхтсмени допомогли нам блискавично – за день скінчили ремонт, на який мав би піти тиждень. І подорож пройшла добре... – **Які Ваші подальші творчі плани?**

Михайло Ілленко – на «Дикому хуторі», з холоднорським прапорцем і символічною богатырською булавою

– Є задумка відзняти фільм по твору Тараса Шевченка. Про нього самого – то хоч інколи щось нове знімають, а по його творах з 60-х років нічого не було. Є у Шевченка така балада – "У тієї Катерини хата на помості". Він короткий, та маю задумку, як розвинути сюжет, кинувши місточок між часами Козаччини і нашим часом. Дуже мені, до речі, сподобався Холодний Яр – хочу переговорити з Лесею і Олегом Островськими та жителями Буди, чи можна тут буде поселити на "Дикому хуторі" і в хатах Буди творчу групу на час зйомок. Дуже сподобався ваш край – тут справді відчувається зв'язок епох нашої славної історії...

Служба у військовому резерві Збройних сил України

На адресу "Козацького краю" звернулися представники Мініборони України з проханням розмістити коротку інформацію про службу у військовому резерві Збройних Сил. Охоче йдемо назустріч, оскільки усвідомлюємо важливість питання охорони рубежів нашої держави і боєздатності її війська.

Отже, як стати резервістом? Прийміть рішення про проходження служби у військовому резерві. Воно полягає у виконанні резервістами обов'язків відповідно до завдань, покладених на військові частини, в яких вони проходять службу у військовому резерві. Громадяни, які не проходили військову службу, також можуть проходити службу у військовому резерві. Резервістами вони стають одразу після підписання відповідного контракту.

Подайте заяву до територіального центру комплектування або військового комісаріату за місцем проживання. Там же можна дізнатися і деталі умов проходження служби у військовому резерві.

У заяві вказуються: прізвище, ім'я та по батькові, дата народження, місце народження та адреса, за якою ви мешкаєте; місце реєстрації; найменування військової частини, штатна посада, на якій ви бажаєте проходити службу у військовому резерві; освіта (професія), отримана військово-облікова спеціальність; довідка з місця роботи, центру занятості (для тих, хто тимчасово не працює); характеристика з місця роботи.

Решту деталей Ви можете дізнатися, відвідавши спеціалізований інтернет-сайт www.rezervist.mil.gov.ua. Додамо лишень новину: з нагоди 5-ї річниці служби (вона заснована 2007 року) начальником Генштабу-Головнокомандувачем Збройних Сил України затверджено емблему військового резерву Збройних Сил (див. зображення біля заголовка).

ГЕРОІВ ХОЛОДНОГО ЯРУ ВШАНУЄМО В ОСТАННІ ДНІ КВІТНЯ

29 квітня 2012 р., у неділю, опівдні в селі Соснівка Олександрівського району Кіровоградської області відбудеться урочисте відкриття пам'ятника хліборобам Соснівки, Дев'ятки, Скаржинки й Тирнавки, які загинули післяжнивної пори 1920 року від шабел червоного ескадрону (при нинішній трасі Київ – Знам'янка, поворот на Соснівку). Автор пам'ятника – Дмитро Бур'ян (Черкаси). Побудову пам'ятника здійснено коштом Холоднорської ініціативи.

О 15.00 відбудеться покладання квітів до пам'ятника чорноліському отаманові Пилипові Хмарі в с. Цвітін Олександрівського району Кіровоградської області.

30 квітня, у понеділок (вихідний!), о 11.00 у с. Мельники Чигиринського району Черкаської області розпочнуться вшанування Головного отамана Холодного Яру Василя Чучупака, козаків та старшин полку гайдамаків Холодного Яру.

Співорганізаторами меморіальних заходів у Холодному Яру можуть уважатися об'єднання, партії, товариства, організації, підприємства та фізичні особи, які зроблять благодійні внески на організацію урочистостей. Назви організацій та прізвища благодійників і суми пожертв будуть оприлюднені в окремому повідомленні.

Довідки – телефонами 098-00-26-994 (Петро), 066-270-20-98 (Максим), 066-709-83-16 (Владислав), 044-242-47-38, 067-726-30-36.

Холодний Яр
ІСТОРИЧНИЙ КЛУБ

ЛАРІОН ЗАГОРОДНІЙ, ОТАМАН ЧОРНОГО ЛІСУ І ХОЛОДНОГО ЯРУ

Нині минає 115 років від дня народження отамана Загороднього – він народився 16 березня 1897 року в селі Кошарки Чигиринського повіту

Нерухомістю не володів, батьки землі не мали, вирощували хліб на орендованій землі. Закінчив церковно-приходську школу. Під час Першої світової війни служив у 241-му Пензенському запасному полку. Згодом перевівся в 32-й Сибірський полк, де до січня 1917 року служив підпрапорщиком у кінній розвідці. На німецькому фронті був отруєний газами. Восени 1917 року демобілізований за станом здоров'я і відправлений у безстрокову відпустку додому.

В листопаді – грудні 1918 року разом з збільшеним матросом Поліщуком та "великоросом" Даніловим створив повстанський загін (500 селян), роззброював відступаючі німецькі війська. У серпні 1919 р. під час денікінської окупації зібрав загін у 25 шабель і почав оперувати в районі Златополя. В час більшовицької окупації вступив до загону Дорошенка і Цвітковського. Під час Знам'янського повстання 1920 року влився до повстанського загону Василя Кваші. Оперував в Нерубаївському лісі та його околицях. Коли на їхній терен прийшла 1-а Олександрійська (Степова) дивізія Армії УНР під керівництвом Костя Блакитного, Загородній і Кваша приєдналися до неї. Близько трьох місяців Загородній служив значковим у Степовій дивізії. Коли степовики в другій половині жовтня 1920 року відійшли на південь, Загородній залишився воювати в рідній місцевості, влившись до загону Пилипа Хмари, де був чотовим. 1921 року – командир 1-го Холодноярського кінного полку. Оперував у Чигиринському, Олександрійському, Єлисавет-градському та інших повітах. У жовтні

1921 року об'єднав під своїм керівництвом загони Мефодія Голика-Залізняка та Архипа Бондаренка.

У 1922 р. – керівник Холодноярської організації, до складу якої входили: Чигиринський полк Мефодія Голика-Залізняка, Чорноліський полк Дениса Гупала, Лебединський полк Чорного Ворона. Паралельно існувала підпільна українська організація під проводом Герасима Нестеренка-Орла.

Арештований 29 вересня 1922 р. у Звенигородці на інспірованому чекістами "з'їзді отаманів". Під арештом перебував у Лук'янівській в'язниці м. Києва. Ось уривок "Висновку в справі №446/7971": "... Загородній с начала 1919 г. начинает вести партизанско-бандитскую работу... Действия Загороднего не самостоятельны, он работает по указаниям и инструкциям закордонного петлюровского штаба...". Далі перераховуються бої, в яких отаман брав участь, зокрема бої "с Красными войсками" під селами Тиліткою, Хайківкою, Пастирським, Бовтишкою, Розумівкою, Матвіївкою, під Лебединським монастирем (у березні 1921 р.), нескінченні бої в квітні 1922 р., зупинка поїзду між ст. Цибулевим і Фундуклівкою в квітні – травні 1922 р., зупинка потягу на ст. Хирівці в червні 1922 р., бій у с. Федварі, зупинка потягу на ст. Фундуклівці в серпні 1922 року, знищення комнезамівців, міліціонерів, комуністів та комсомольців ...

2 лютого 1923 року Надзвичайна сесія Київського губернського трибуналу постановила розстріляти Ларіона Загороднього та його товаришів: отаманів Мефодія Голика-Залізняка та Дениса Гупала, полковника Костянтина Здобудь-Волю, сотника Юрія Дроботківського, козаків Олексія Добровольського, Тимофія Компанійця, Івана Ляшенка, Василя Ткаченка, члена Холодноярського повстанського комітету Григорія Яковенка.

9 лютого 1923 року о 8 год. 30 хв. в камері №1 Лук'янівської в'язниці Києва, де утримувалися засуджені до розстрілу холодноярці, під час роздачі вранішнього окропу арештанти заволоділи револьвером охоронця і, проникнувши з камери до коридору, а звідти до

канцелярії тюрми, захопили 14 рушниць і набої до них. Ось як описував подальші події Юрій Горліс-Горський: «Начальник варти, поки вдушили його, встиг ще вистрелити. Варта на подвір'ї повернула кулемет на вихідні двері й, тільки вони до виходу, – відкрила вогонь по дверях. Ви-скочила з другого будинку вартова сотня, оточила тюрпод. На двері навели ще один кулемет. Вернулися вони назад на поверх. Забарикадували сходи, самі з рушницями до вікон.

Як вони уявляли собі ту втечу – важко зрозуміти! Посеред міста у білий день, вартова сотня,

касарні близько, чекісти, міліція... А от ризикнули – не мали, правда, що й губити. Наспіло ще військо, оточують тюрпод, а вони з вікон кладуть одного по одному. Стріляють рідко, щоб кожен набій даремно не пішов. Ті по вікнах вогонь відкрили з рушниць і з кулеметів...

Підпалили сінники з тапчанами у своїх камерах. Почали підлога й вікна горіти. В тюрподі дим – дихнути не можна. Мабуть, думали, що у диму і замішанні вдається декому прорватися до міста. Тим часом приїхали на авто пожежники і загасили вогонь.

прошатися

– Загородній! – звернувся до товариша Чорнота. – У тебе револьвер?.. Ставай проти мене, я собі теж у револьвері залишив.

Поцілувавшись, стали посеред коридору парами, один проти одного. Похмурий проти Загороднього, біля них – інші отамани Холодного Яру, за ними козаки-холодноярці та інші повстанці. Кожний тримав однією рукою свою рушницю, іншою – направляв цівку товаришевої рушницьі собі в серце.

– Ну, готово? – радив чогось похмурий. – Увага! Живе Україна! Один! Два!

Уважно подивіться на це обличчя: Ларіон Загородній загинув за місяць до свого 26-річчя, а здається, наче він довгий вік прожив...

Агент-чекіст у своєму донесенні так описував отамана: "Загородній одет в темно-синюю чемарку, в кубанке с черным башлыком, на правом рукаве кусок синего сукна квадратный, наискосок этого сукна национальная ленточка, желтый полумесяц, в середине полумесяца украинский герб с буквами "УНР", вышитый сухозлоткой. Кривой на левую ногу (посля тяжкого поранення – ред.), ходит с большим трудом, всегда ездит на хорошей гнедой лошади, левое пудлице (стремено – ред.) сделано короче для кривой ноги, черная складчатая борода, круглолицый, нос немного вздернутый. На вид довольно симпатичный, с постоянной улыбкой на лице, производит впечатление доброго, немного наивного человека, рост выше среднего, политически грамотен".

Під час арешту в отамана вилучили револьвер системи "Кольт", австрійський карабін, польову сумку з документами, картами та паперами, серед яких було кілька фальшивих посвідчень і мандатів, срібний годинник зі срібним ланцюжком і золоту обручку. До останнього носив її як пам'ять про свою дружину, яку чекісти спочатку кинули до в'язниці, а потім розстріляли разом з батьком у травні 1921 року...

Бій продовжувався. Ті, що мали рушницю, стріляли; хто не мав – посідали в коридорі й розмовляли собі, наче не їх смерть дожидала.

Майже чотири години серед Києва точився бій...

Коли безвихідь стало очевидною, отамани стали

Три! Шістнадцять тіл впало на підлогу...

Місце поховання холодноярців досі не виявлено. Та ніхто його і не шукає. Ніби і не за Україну віддали свої молоді життя Ларіон Загородній та його товариші...

Роман КОВАЛЬ

Українська держава понад усе!

Видання історичного клубу "Холодний Яр"

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Передплати газету "Незборима нація"!

Вона може стати неоціненним другом вчителя, школяра, студента, історика, красналиця, кожного, хто цікавиться героїчною і трагічною історією нашої Батьківщини.

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України.

Її можна передплатити у будь-якому відділенні пошти: передплатний індекс 33545.

Вартість передплати на рік – 17.34 грн.

Не забудьте передплатити "Незбориму націю" і для бібліотек та шкіл тих сіл,

з яких ви вийшли.

nezboryma@naciya.org.ua

До уваги передплатників та всіх читачів «Козацького краю»! Наступний номер газети вийде 26 березня. Про дату виходу газети у квітні та травні буде повідомлено у цьому ж номері.

УВАГА!

Ви можете стати учасниками і співавторами будівництва, яке увійде в історію!

Невдовзі розпочнеться спорудження Музею Холодного Яру, експозиція якого висвітлюватиме історію славного краю в усі часи визвольних змагань за волю України. Ініціаторами виступили ЧГО «Вільне козацтво Холодного Яру» та історичний клуб «Холодний Яр».

З пропозиціями щодо архітектурних проєктів будівництва музею, наповнення музейної експозиції та фінансової і творчої допомоги у втіленні проєкту звертайтеся за

телефоном у Черкасах:

(0472) 31-29-74,

за адресою:

м. Черкаси, вул.

Львіна, 330,

к.4 або за

електронною адресою:

Cossack_land@i.ua

У ХОЛОДНОМУ ЯРУ – НОВІТНЯ

Ігор АРТЕМЕНКО

Як відомо, культовий американський кінорежисер Джеймс Кемерон був хворий лихоманкою, коли у напівсні у ліжку лікарні в Римі йому примарилася людина з червоним оком. Так у Джеймса народилася ідея створення фільму "Термінатор" – з Арнольдом Шварцнегером у головній ролі. Як ви пам'ятаєте, персонажа, якого він зіграв, треба було знищити за всяку ціну... Тяжко вяснити, за яких обставин ідея пошуку страшного ворога, який є загрозою цілому світу, з'явилася у режисера іншого "кіно" районного масштабу – голови Чигиринської райради Ганни Совгири, коли днями вона "дала відмашку" на "бомбардування об'єкта", розташованого на хуторі Буда. Ціль "бомбардування" – готельно-ресторанний комплекс "Дикий хутір".

Може, від живого вогню в центрі його зали відблиски у котромусь вікні і видалися "червоним оком Термінатора"? До складу "ескадрильї", відправленої на знищення "Дикого хутора", включили всі контролюючі органи – схоже, для них відтоді інших бойових завдань в районі не існує. Підтримка вогнем з землі – маленька, сіренького друку газета-районка, яка на час "боїв" не пошкодувала віддати більшу частину газетної площі на "артпідготовку" і мала заготовувати "плацдарм" у свідомості чигиринців, які ще з часів Гетьманщини скептично дивляться на спроби вербувати їх на війну за чужих – хоч у війсьکو турків-яничарів, хоч польськими гусарами крилатими... Тому нема за віщо ображатися на авторку тих публікацій – адже замовлену тему прописала "аби було", пересипала матеріали незліченною кількістю не тільки граматичних, а й більш суттєвих помилок – скажімо, з двох реальних людей – Островської Л.П. (Лесі Петрівни) і Островського О.А. (Олега Анатолійовича) зліпила міфічну власницю "Дикого хутора", назвавши її "Островська О.А.". Можливо, таким чином журналістка героїську намагалася вберегти "Дикий хутір", давши читачеві зрозуміти, що в тему заглиблюватися і не збиралася? Пізніше впливло, що фантастичних персонажів у публікаціях було значно більше – це так звані "обурені громадяни", які начебто зверталися до редакції районки і до чиновників райради з вимогою припинити "безобразіє" на хуторі Буда. Жодного разу власникам ресторано-готельного комплексу "Дикий хутір" так і не показали жодного листа від "громадян", не назвали жодного прізвища. Спілкуючись з колегами з газети "Вечірні Черкаси" та телеканалу "Студія-2" журналістка, яка писала про ці звернення у районці, перед двома телекамерами зізналася, що в очі їх не бачила – їй тільки сказало про це начальство. А як відомо, право на позапланові перевірки є лише тоді, коли подібні звернення існують не тільки в чийсь уяві... Звичайно, можна "заднім числом" зібрати підписи десь по сусідніх селах, які не мають жодного відношення до Буди (кажуть, у далеких від хутора Мельниках вже бачили "збирачів підписів", які пропонують по 20 гривень за кожен автограф). Але начитавшись районки, реальні жителі хутора Буда не побоялися поставити свої прізвища під реальними зверненнями до влади обласного, а коли відчули, що це може не допомогти – ще й всеукраїнського рівня. Так само написали і до обласних та всеукраїнських ЗМІ.

Черкаська обласна газета "Прес-Центр" відгукнулася публікацією "Нищать "Дикий хутір", який у Буді став символом цивілізації...". В ній пишеться: "Жителі тихого хутора Буда на Чигиринщині збурені новиною: справу підприємців, які повернули до життя цей практично забутий владою закуток, намагаються прикрити. Гнівним листом селяни відгукнулися на серію публікацій у районній газеті, в яких містяться посилення на те, що нібито існують "скарги громадян" на роботу ресторано-готельного комплексу "Дикий хутір", що розташований на околиці населеного пункту.

У листі, розісланому до різних інстанцій та газет, зокрема і до редакції "Прес-Центру", селяни пишуть: "На цей заклад наслали безліч перевірок, які заважають нормально працювати йому, а отже – й нормально жити нам. Не дивуйтеся, саме так – намагаючись знищити "Дикий хутір", контролюючі органи, хочуть вони того чи ні, знищують і хутір Буда... Хутір Буда був дійсно "диким" до того, як тут з'явився ресторан, який після кількох років функціонування раптом різко почав мозолити комусь очі. Бачили б смітник та повалені дерева на тому місці, де зараз стоїть ресторан! Бачили б стан могили розстріляних гітлерівцями мешканців хутора!

Жителів Буді знищували не лише фашисти: хутір продовжувала вбивати байдужість чиновників в усі часи. Чи може хтось підкаже нам, що для селян зробили ті, хто нині прагне закриття ресторану? лету. Крім того, "Дикий Хутір" завжди є спонсором конференцій щодо лікування дуба та продовження його життя... Найбільше пишуть про могилу розстріляних жителів, мовляв, близько до могили стоїть ресторан. Точно на такій самій відстані від могили і наші хати –

якби той, хто з патетикою розповідає про це місце, хоч раз там побував – він знав би, що саме прізвище Островських фігурує на пам'ятній табличці (встановленій не вчора і навіть не рік тому). Те, що це не було разовою акцією, ми бачимо на власні очі – щороку працівники ресторанно-готельного комплексу обкошують бур'яни навколо могили та впорядковують її. А в червні, у день загибелі односельців, знищених фашистами, "Дикий хутір" організовує поминальний обід для місцевих жителів та гостей. Чому районна влада не виділяє на це все ані копійки?

Зрештою, неподалік коштом Островських закінчується зведення церкви на честь святого праведного Петра Калнишевського. Отець Василь, який і раніше проводив тут панахиди за убитих жителів Буді, тепер допоможе і нам, живим. А ми завдяки Островським вперше зможемо освятити паски у храмі свого хутора та поставити свічки – те, чого не могло зробити вже три покоління будян".

Лист має 19 підписів жителів Буді, у якій ледь більше десятка заселених хат. Та замість тихих "розборок хутірського масштабу", справа набуває гучного всеукраїнського розголосу. Вже заявили про свою підтримку Лесі Островській та її справі настоятель чигиринського храму Святих первоверховних апостолів Петра і Павла протоієрей Василь Циріль та відомі письменники: Роман Коваль і автор "Чорного Ворона", який відмовився від Шевченківської премії – Василь Шкляр. Зокрема останній заявив: "Щороку приїжджаю до дуба Максима Залізняка на вшанування пам'яті отамана Холодноярської республіки Василя Чучупаки. І "Дикий Хутір" – це цивілізований острів серед лісів, де можна вмитися, помити руки. Просто не увяляю, як його можна закрити, адже там зупиняються люди, що приїхали до Холодного Яру. Там зупиняється багато видатних людей. І всі вони задоволені, що є такий хутір..." Знаменитий кобзар, заслужений артист України Тарас Силенко підтримує Шкляра: "Дикий хутір" став невід'ємною частинкою селища Буда, дуба Залізняка, туди приїздить безмежна кількість митців, письменників, художників. Ця історія наводить на серйозні і прикрі роздуми..."

А поки митці роздумують, селяни непокояться, що противники "Дикого хутора" таки "включать машину часу у зворотньому напрямку" – аж до знову порожньої долини зі стихійними смітниками...

Не залишилась байдужою і популярна столична "Газета по-українськи". У заголовку публікації "Влада "тисне" на ресторан, у якому вшановують героїв Холодного Яру" київський журналіст натякає, з чим може бути пов'язаний цей тиск і згадує про прапор Холодноярської республіки, який висить у залі "Дикого хутора" – чорний, з тризубом і написом "Воля України або смерть". Також київська газета нагадує, що коштом "Дикого хутора", особисто Лесі Островській та Олега Островського, який є отаманом громадської організації "Вільне козацтво Холодного Яру" поруч зводиться православна церква Київського патріархату на честь єдиного Святого, який був кошовим отаманом Січі – Петра Калнишевського...

Цьогоріч в останні дні квітня у Холодному Яру знову вшановуватиметься пам'ять отамана Холодноярської республіки Василя Чучупаки. "Газета по-українськи" пише: "Попри тиск влади Островські не відмовляються від подальшого вшанування героїв Холодного Яру. Планують цього року запросити не меншу кількість гостей ніж минулоріч". І називає прізвища тих, хто міг не сподобатися владі під час минулорічного візиту на вшанування Чучупаки: экс-президент Віктор Ющенко, лідер "Свободи" Олег Тягнибок, неконтрольовано-вільнолюбні письменники Роман Коваль та Василь Шкляр...

Крім того, "Дикий Хутір" завжди є спонсором конференцій щодо лікування дуба та продовження його життя... Найбільше пишуть про могилу розстріляних жителів, мовляв, близько до могили стоїть ресторан. Точно на такій самій відстані від могили і наші хати –

лету. Крім того, "Дикий Хутір" завжди є спонсором конференцій щодо лікування дуба та продовження його життя... Найбільше пишуть про могилу розстріляних жителів, мовляв, близько до могили стоїть ресторан. Точно на такій самій відстані від могили і наші хати –

Один із вечорів на «Дикому хуторі». У центрі - Леся Островська, навколо якої нині так багато шуму. Зліва від неї – столичний письменник Роман Коваль і грецький кінорежисер Фотос Лампрінос, справа – знаменитий український кінорежисер Михайло Іллєнко та головний редактор газети «Козацький край» Олег Островський.

корінних жителів Буді. Виходить, наші будинки теж треба знести? І ми в себе вдома теж не можемо нічого святкувати і слухати музику? Так ми та наші батьки, на відміну від тих, хто нині "перетрушує" ресторан "Дикий хутір", відсвяткували тут вже не один десяток родинних свят.

Ми можемо підтвердити, що ніхто не зробив для упорядкування могили розстріляних жителів більше, ніж родина Островських, які власним коштом зробили капітальний ремонт пам'ятника, який фактично вже був розвалений, висадили сад пам'яті – 89 яблуньок, за кількістю тих, хто загинув. І це – в той час, поки поряд з "Диким хутором" спокійно збирають з людей по дві гривні за вхід на стежку, яка веде не тільки до дуба Залізняка, а й до могили розстріляних! Виходить, щоб пройти до могили та покласти квіти, потрібно заплатити кошти, інакше вас туди просто не пустять. То це не цинізм? Зрештою,

ОБЛАВА НА ГАЙДАМАКІВ?

Від "Козацького краю" можемо додати: днями тут був ще й режисер знаменитого фільму "ТойЩоПройшовКрізьВогонь" Михайло Ілленко у компанії з (а-я-яй!) іноземцем з буржуазної Європи – підданим Греції, кінорежисером Фотосом Лампріносом. А вже як з'являється, то зізнається: на "Дикому хуторі" довго гостювала і піддана Великобританії та частина гостя США Ляля Лісовська, внучка знаменитого автора документально-автобіографічного роману "Холодний Яр" Юрія Горліс-Горського, а ще – "чорні запорожці" з польського Перемишля та інші "люди із Заходу". Попутно запевняємо: жоден козак під час візитів закордонної інтелігенції не був завербований ні британською розвідкою MI-6, ні американським ЦРУ, ні грецькою "Еллінською розвідслужбою", ні польською "Агенцією ввіяду" – всі тільки мирно пили хреновуху і закушували кулішем – у "Дикому хуторі" проголошували "Слава Україні!" навіть ті, хто в Україні вперше побував. Те саме стосується росіян, калмиків, татар, норвежців і решти, хто зупинявся поїсти і відпочити після подорожі Чигиринщиною.

Та ми відволіклися – тож слово знову колегам-журналістам з інших видань. "Хто замовив "Дикий хутір"?" – у матеріалі під таким заголовком журналіст обласної газети "Вечірні Черкаси" пише: "У Чигиринській райдержадміністрації вже 2 місяці, двічі на тиждень проводяться наради щодо діяльності "Хутора"... Будівлі комплексу незаконні, вони побудовані самочинно, – стверджує голова райради Ганна Совгира. Але ж голова суду Чигиринського району Совгира І.В. 30 червня 2010 року виніс рішення про визнання права власності на нерухоме майно комплексу. І цим самим узаконив будівництво.

Питання про закриття другий рік поспіль виникають саме напередодні вшанування холодноярців, які загинули за волю України в 20-их роках минулого століття...

– Я не розумію владу, – розповідає Леся Островська. – Ми будемо першу і єдину в світі церкву Праведного Петра Багатостраждального (Калнишевського). Відроджуємо культурні традиції та звичаї українського народу.

Виникають питання: кому це все не подобається? Кому "Дикий хутір" мозолить око? Чому все, що пов'язане з "українським" та "національним", потрібно знищувати, а не відроджувати?"

Журналісти інтернет-видання "Про-Черк" пропонують читачам самим розставити коми у заголовку статті на цю тему: "Закрити не можна працювати. "Дикий Хутір" на Чигиринщині активно приймає не туристів, а перевіряючі органи". Публікація розпочинається словами: "Зачинити двері до цивілізації біля дуба Максима Залізняка якраз напередодні багатотисячного паломництва українців намагається районна влада Чигиринщини. Приводом називають листи від місцевих жителів хутора. Тоді як самі місцеві жителі стверджують – листи не писали, готельний комплекс "Дикий хутір" закрити не хочуть і готові відстояти його до останнього. Бо саме завдяки цьому комплексу маленький хутір Буда

почав відроджуватись і став місцем паломництва українців до козацьких святинь".

Залізний аргумент у публікації "Дикі танці біля "Дикого Хутора" наводить журналіст видання "Провінція": "Пафосу у діях районної влади забагато. Але якщо розбиратися в питанні без емоцій, то в постановці проблеми, крім емоцій, майже нічого. У 200-х метрах від ресторану – братська могила жителів хутора Буда, вбитих німецькими карателями й місцевими поліцаями 18 червня 1943 року. Візуальний контакт між рестораном та пам'ятником – відсутній. Рельєф місцевості такий, що відвідувачі ресторану пам'ятника не бачать.

Візьмемо Пагорб Слави в Черкасах. Тут у братській могилі поховано понад три з половиною тисячі визволителів міста від фашистів. На відстані в 260 метрів, в зоні прямої видимості – ресторан "Чайка". Через дорогу від Пагорба, в Долині троянд (відстань – 130 метрів), міська влада Черкас проводить розважальні заходи на День міста тощо. Шкода, що Совгира проживає в Чигирині, бо вже завтра б в Долині троянд торохтів бульдозер...

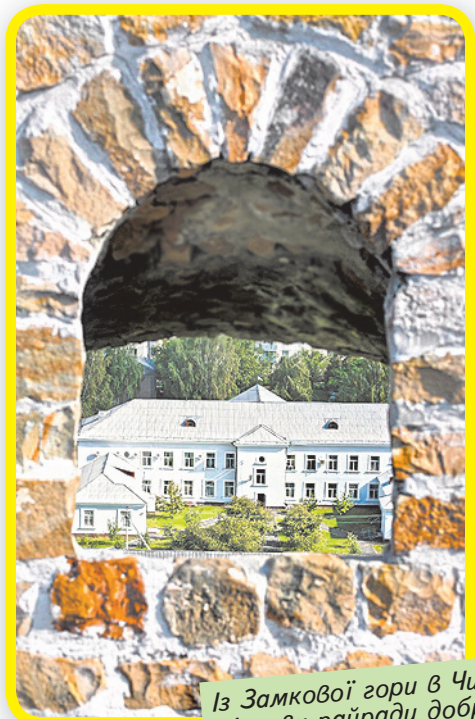
Насправді кепкувати з "бульдозерних" наїздів районної влади на "Дикий Хутір" можна довго. Справді, краще підсміюватися над дурнуватим завзяттям чиновників. Бо правда вкрай сумна: в Чигиринському районі ніхто сьогодні пальцем об палець не вдарить, щоб захистити за-

рякового кольору та завершати: "Геть!". Чому б не створити мережу подібних ресторанів з супутньою інфраструктурою по всьому району? Бо сам не гам та іншому не дам?"

Ми ж не будемо жадібними – дамо місце на газетній шпальті високопатетичному висловлюванню пані Ганни Совгири, яке вона побажала розмістити в районці для очей всіх читачів на Чигиринщині і окремих читачів у Черкасах: "Я з душевним трепетом прихилюсь до дуба Залізняка. Зі сльозами на очах покладаю квіти до братської могили тих, хто загинув від рук фашистів на хуторі Буда. Але ніколи, ні за яких обставин не переступлю порогу галасливої корчми, збудованої на місці, де пролилася кров закатованих фашистами..." Вона добре знає, що ресторан стоїть аж ніяк не на тому самому місці, але навіть не це головне. У розпорядженні редакції "Козацького краю" є фото, зроблене не так і давно на території "Дикого хутора" в ніч на Івана Купала – там, біля вогнища, можна легко впізнати авторку слів "Я ніколи, ні за яких обставин..." Фото наразі не публікуємо – бо на ньому не одна ця людина, а "Дикий хутір" поважає своїх гостей, якою б монетою вони не відплачували за гостинність... Пані Совгира каже, що "прихилиться до дуба Залізняка"? Просимо, не робіть цього – бо вже давним-давно заборонено підходити до цього мудрого тисячолітнього велета, щоб не затоптувати його коріння. І щоб "прихилитися" до дуба, треба спочатку порушити заборонувальні написи, проігнорувати охоронця від заповідника і перелізти через тин огорожі. А якщо й правда покладете квіти до могили – подивіться таки на табличку – хто поховання кілька років поспіль регулярно впорядковує?

Пропонуємо компромісний варіант:

Із Замкової гори в Чигирині місцеву райраду добре видно через бійницю бастіона Дорошенка: з цього боку козаки ще, в гетьманські часи чекали тих, хто посягав на їхню волю...

клад від нацькованого натовпу "слуг народу", які тупо вичавлюють зі своєї землі успішний та оригінальний проект. Місцева влада могла б запропонувати допомогу в усуненні недоліків при землевідведенні, будівництві, затвердженні проекту на всіх рівнях. Але – вирішила вчепитися за них, набундючитися до бу-

на цій землі, що зветься Україною, має право на існування кожен заклад, який не порушує закони держави і моральні норми. "Дикий хутір" завжди готовий дотримуватися і одних, і інших правил. Маленький клаптик землі в Холодному Яру, де є ресторан з готелем, і де закінчується будівництво православної церкви – візитка цивілізованого доповнення історичних місць цього куточка Чигиринщини та й Черкащини в цілому. Якщо вже ганьбитися перед всією Україною не сором, то може не варто було б робити це хоча б перед туристами напередодні Євро-2012?!

До речі, навіть у страшному слові "Термінатор" насправді немає нічого страшного. Запитайте у науковців – вони вам скажуть, що на жаргоні комп'ютерників термінатор – це "поглинач енергії (звичайний резистор) на кінці довгої лінії, опір якого дорівнює хвильовому опору даній лінії".

А ще термінатор (від латинського terminare – обмежувати) – це лінія світлоподілу, яка відділяє світлу частину планети від темної. Коли термінатор перетинає географічний полюс Землі, настає рівнодення. Використовуючи цю "космічну" термінологію, ми ні в якому разі не маємо наміру насміятися над опонентами. Просто через принцип рівнодення нагадуємо, що в світі багато кольорів. На відміну від багатьох сучасників люди, які мають відношення до "Дикого хутора", не перефарбовуються в угоду політичній кон'юктурі, стрибаючи з однієї партії в іншу. Наш улюблений Холодноярський прапор не має жодного відношення до жодної з існуючих політичних партій – він абсолютно "політкоректно" чорно-білих кольорів. Правда, з чітко промальованим тризубом – Україну Холодний Яр таки любить понад усе – ніде правду діти! Але ж за це у нас не карають?

www.cossackland.org.ua

Козацький край

НА САЙТІ ГАЗЕТИ «КОЗАЦЬКИЙ КРАЙ» МАЄМО ВЖЕ ЧИТАЧІВ ІЗ 39 ДЕРЖАВ ЗАКОРДОНУ!

Днями лічильник ClusterMaps, встановлений на нашому сайті, зафіксував відвідувачів з 4-х нових країн: Іспанії, Азербайджану, Індії та Австрії. Рекордсменами по кількості відвідувань сайту з-за кордону залишаються США, Росія та Бельгія.

Словаччина, Індія, Чехія, ПАР, Грузія, Японія, Аргентина, Польща, Чорногорія, Іспанія, Великобританія, Бельгія, ОАЕ, Ізраїль, Португалія, Італія, Нідерланди, Естонія, Австрія, Азербайджан, Ірландія, Молдова, Канада, Ісландія, Австралія, Росія, Німеччина, Хорватія, Єгипет, Греція, Таїланд, Угорщина, Фінляндія, Данія, Беларусь, США, Швейцарія, Бразилія

"Доброго дня шановні брати-козаки! Випадково натрапив на ваше видання і дуже ним задоволений. Бажаю вам успіхів та процвітання" – цими словами розпочинається лист, який надійшов до редакції "Козацького краю" з Чернігівщини, від начальника штабу "Новгород-Сіверського вільного козацтва" "Сіверська Січ", козацького полковника Миколи Юрченка. Місцевість, де існує "Сіверська Січ", відома насамперед двома подіями: тут загинув славетний козацький полковник Іван Богун та підписав договір зі Швецією в особі її короля гетьман Іван Мазепа. Автор листа до редакції додав до нього історію про цих двох людей. Про Івана Богуня, який загинув у лютому 1664 року, ми вже писали у минулому номері – газета вийшла за три дні до того, як пан Юрченко надіслав нам листа. А ось його матеріал про Мазепу ми вирішили опублікувати, зважаючи що невдовзі – 20 березня, а в цей день 1639 року майбутній гетьман народився – на хуторі Мазепинці поблизу Білої Церкви.

УКРАЇНСЬКО-ШВЕДСЬКИЙ СОЮЗ: шлях до Європи, перерубаний московським мечем...

Події жовтня 1708 року розгорталися не за сценарієм, про який мріяв Мазепа. Несподіване рішення Карла йти у Гетьманщину взагалі змінювало ситуацію не на краще для українців, територія яких потрапила у вир воєнного протистояння. Але обставини склалися так, що незважаючи на несприятливі для повстання умови, організація змови проти Петра I вже запрацювала на повну силу і не могла відступити від наміченого...

У понеділок 25 жовтня щонайвірніші частини гетьманських полків рушили в напрямку Оболоні, де на лівому березі Десни стояв великий паром, а недалеко від нього будували міст на чайках. "Гетьман підняв булаву. П'ять тисяч людей, тисячі коней і возів затримувалися на один порух булави. Уздовж шляху на конях скакали старшини туди й назад, розносячи накази гетьмана..." (Лепкий Б. "Батурин" – іст. повість). Іван Мазепа зліз з коня, перший ступив на паром і із загоном чисельністю 5000 чоловік переправився через Десну. Козацькі розвідники доповіли, що у Слобідці за Орлівкою стоїть передня сторожа з двох драгунських полків короля Карла під командою Гельма і Гілленштерна. Гетьман послав Пилипа Орлика і Ломиковського до шведів з повідомленням про свій перехід до короля Карла XII. Перед Орликом їхало троє сердюків, посередині – хорунжий з білою хоругвою. Драгуни, що стояли на сторожі, зустріли посланців і з зав'язаними очима провели до Гельма і Гілленштерна. Пилип Орлик на латині розповів про мету приходу: "Його милість гетьман Іван Степанович Мазепа перейшов з п'ятьма тисячами козацького війська біля Оболоні через Десну і прохає побачення з його милістю королем шведським, щоб з його потугами сполучити свої військової сили і ділити долю й долю дальшої війни". Гельм і Гілленштерн слухали молодого посланця і дивувалися, що козаки так добре знають латинь, вчено балакають і шанобливо й політично поводяться. Гетьманські посланці в свою чергу дивувалися тому спокоеві, який панував у Слобідці. Селяни не виявляли ніякої тривоги і занепокоєння, які звичайно бувають там, куди входить вороже військо. Не чути було ні розпачливих криків, ні плачу.

Уважно вислухавши посланців, шведські генерали зібрали нараду. На якій

вирішили негайно повідомити короля про перехід гетьмана Мазепи, а до самого гетьмана відправити посланців, до складу яких включити людину, що бачила Мазепу в обличчя і змогла б розпізнати, щоб уникнути провокацій.

26 жовтня, після зустрічі зі шведськими посланцями і в їхньому супроводі, Мазепа із загоном рушив у свою ставку, село Дігтяривку. Через кілька днів гетьмана Івана Мазепу сповістили, що Карл XII чекає на нього у своїй ставці. "Дня 8 листопада, коло 9 години ранку на дорозі з Орлівки до Гірок з'явився відділ. У головній квартирі знали вже, хто це. Надворний маршал фон Дібен заздалегідь зробив усе потрібне, щоб гідно прийняти знатного гостя. ... Сивий арабський кіннь гордовито ступав під гетьманом. Перед гетьманом їхав Войнаровський з гетьманською булавою. За ним маяв білий бунчук. Біля гетьмана, праворуч, Орлик. Ліворуч генеральний хорунжий Іван Сулима, генеральний осавул Максимович, за ними лубенський полковник Зеленський, миргородський Апостол, охочекомпанійський Кожухівський, генеральний обозний Ломиковський та інші. Далі гетьманський канцелярист Чуйкевич, покоевий Кендзеровський і вибрані компанійці з полків Кожухівського й Апостола. Ці замикали похід.

...Король Карло чекав на ганку. Був без шапки. Вітер розвівав жмутки неслухняного волосся, що ніби пір'я стирчало на високому лобі. Гетьман і собі скинув соболеву шапку. Зустрілися на сходах і привіталися латинською мовою. Король Карло, як звичайно при зустрічах з людьми, навіть зі знайомими, був ніби збентежений. Кланявся і запрошував у двір.

У снігах джури й лакеї допомогли старшинам скинути шуби й плащі. Гетьманові хотів за старим германським звичаєм допомогти король.

Зовні вони не відрізнялися від своїх людей. Були, може, навіть бідніше вбрані за них. Король у своїм полинялім каптані, застібнутім на всі гудзики, у високих, поза коліна, чоботях і лосевих штанах.

Гетьман у темі – синьому кунтузі з жовтими оздобами. Барви були ті самі, ті самі державні кольори. І шведи і козаки завважили це. Увійшли в більшу кімнату, в котрій дожидали вже канцлер граф Піпер, квартирмейстер Гілленштерн, два генерали – ад'ютанти і ще кілька вищих офіцерів його милості. Гетьман хвилину ждав, поки король не сяде,

щоб виголосити до нього вітальну промову. Король завважив це, присунув крісло і попросив гетьмана сісти. Сам стояв. Гетьман, остаточно погодившись на те, щоб король стоячки слухав його, став говорити промову гарною і разом живою та вільною латинською мовою..." (Лепкий Богдан. "Батурин").

30 жовтня гетьман написав листа до стародубського полковника Івана Скоропадського, в якому виклав причини повстання проти московського царя-людожера Петра I: "...бачачи Вітчизну нашу, що приходить до крайньої згиби, коли ворожа нам здавна сила московська те, що покляла була від багатьох літ при всезлобному своєму намірі, тепер почала досягати із занепадом останніх прав та вольностей наших, коли без жодного із нами погодження почала забирати городи в своє посідання, людей наших, пограбованих і до кінця знищених, із них повиганявши, а своїми військами осаджувати..."

3 Макошина, де

була переправа на Десні, Меншиков про вчинок Мазепи сповістив цареві, який перебував з армією у селі Погребках. Цар одразу ж послав Меншикову наказ укріплювати військом переправу на Десні, щоб не допустити козаків іти за Мазепою і написав "до всього малоросійського народу" маніфест, в якому сповіщалося про "гетьманову зраду", яку вчинено, як говорилося у маніфесті, для того "щоби малоросійську землю уярмити під володіння польське і церкви божи та святи монастирі віддати в унію"; давалося повеління генеральній і полковній старшині з'їжджатися в місто Глухів для обрання нового гетьмана.

У Договорі ж між Карлом XII і гетьманом Мазепою зокрема говорилося:

"*Все, що завоюється з буйшої території Московщини, належатиме на підставі воєнного права тому, хто цим заволодіє, але все те, що як виявиться, належало колись народові українському, передається і задержиться при українським князівстві.

*Іван Мазепа, законний Князь України, жодним способом не може бути порушений у володінні цим князівством; по його смерті, яка – треба сподіватися – не наступить ще довго, Стани України збережуть всі вольності згідно з своїми правами та стародавніми законами."

Документи і свідчення тих часів (зокрема, викладене в "Історії

Русів") стверджують, що шведи не чинили на Україні насильств, пограбувань, як це робили російські війська.

Після переходу Мазепи на бік Карла XII у жовтні 1708 року, Меншиков рушив з корпусом війська до Батурина, Мазепинської столиці. Підступивши до Батурина, Меншиков послав у місто сотника Маркевича з умовою здатися. Полковник над сердюками Чечель, до якого привели Маркевича, сказав, що вони здаватися не будуть без указу свого гетьмана. Меншиков дав їм строку лише до ранку. О 6-й годині наступного ранку Меншиков учинив приступ і наказав винищувати у замку всіх без розбору, не виключаючи і малят, але залишати в живих начальників, щоб потім їх скарати. За дві години все було скінчене: гетьманський палац, служби й двори старшин – усе було перетворене на попіл. Усе живе було винищене. Петро та його опричники вчинили криваві оргії в містах України – Ромнах, Лебедині, Глухові, Охтирці та інших.

Про варварські злочини російських військ на Україні та про знищення Батурина є багато документів і літератури. Ось приклади, які викладаємо мовою оригіналу документів:

"Батурин был сожжен. Жители от мала до велика подверглись поголовному истреблению, исключая начальных лиц, которых пощадили для казни" (із листа Меншикова до Петра I від 2 листопада 1708 р.);

"Люди все мечу преданы, как в крепости, так и в предместье без остат-

ку, не щадя ниже младенцев, не только старых... и здания всякие сокрушены и огню преданы, крепость разорена и совсем опровержена и с тем без возобновления оставлена" (Регельман);

"Перебили и старых, и малых, не щадя ни пола, ни возраста, остаток женщин похитили. Взяли 40 пушек. Сожгли город и 30 мельниц, стоявшие на р. Сейм. Все ограбили. Комендант, родом пруссак, был взят; с ним худо поступили" (Адлерфельд);

"Всех жителей без различия пола и возраста перерезали: это в нравах безчеловечных московитов. Замок, построенный в польском вкусе и 30 мельниц – все было обращено в груды угля и щебня. Из запасов, чего не могли захватить с собой – все было сожжено. Увезено было 40 пушек. Меншиков приказал привязать к доскам трупы начальных козацких людей и пустить по реке Сейму, чтобы они подали весть другим о гибели Батурина" (Фриксель).

Після повної поразки козацько-шведських військ гетьман Мазепа змушений був покинути межі України і невдовзі помер неподалік Бендер у Придністров'ї. Згідно волі родичів гетьмана, його було поховано у містечку Галац на березі Дунаю (сучасна Румунія). В часи комуністичного правління Ніколае Чаушеску церква, де спочивали останки гетьмана, знищили, але мікрорайон, де вона знаходилася, місцеві жителі й донині називають "Мазепа". 2004 року за сприяння румунської й української влади сучасні козаки відкрили пам'ятник Мазепі у парку в Галаці. Парк названий "Свобода"...

Підготував
Микола
ЮРЧЕНКО

Гетьман Мазепа біля пораненого короля Карла. Малюнок Густава Седерстрьома

ТВОРЕЦЬ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ УНР

Михайло Білинський і Святослав Шрамченко

Міністр морських справ УНР, контр-адмірал Михайло Білинський був уродженцем Черкащини. Навіть коли українські військові кораблі були захоплені Антантою, він дав військово-морським силам друге дихання, створивши першу українську морську піхоту...

Михайло народився в селі Драбове-Барятинське (нині Драбівського району Черкащини), в сім'ї заможного селянина (є версія про те, що Білинські – рід збіднілих дворян, більшість з яких стала православними священиками). Полтавська гімназія, Лазаревський інститут східних мов, Петербурзький Морський корпус і звання мічмана, зрештою – посада в Міністерстві фінансів – такою стала швидка кар'єра юнака в Російській імперії.

Тихе життя зруйнувала Перша світова війна – 1914 року Білинського мобілізували й відправили на міноносець "Буйний" Балтійського флоту. Невдовзі хоробрий мічман отримує підвищення по службі – вже в званні лейтенанта стає помічником командира флотського підрозділу. Революцію зустрів з натхненням і разом із земляком-українцем Святославом Шрамченком створив Україн-

захопили більшовики і це завадило планам...

Прибувши до Києва, Білинський стає одним з активних організаторів українського генерального секретарства Морських справ УНР, в часи гетьмана Скоропадського входить до складу управи Морського міністра і делегації, що веде переговори з більшовицькою Росією про підписання мирного договору. З приходом до влади Директорії Білинський стає Міністром морських справ і наказом Головного отамана військ і

флоту УНР Симона Петлюри отримує звання контр-адмірала. Першими наказами нового Міністра стало підняття українських прапорів на кораблях та берегових установах Криму, відкриття школи гардемаринів, технічного, гідрографічного, судового, санітарного і будівельного управління. Миколаєву виділяються кошти на погашення заборгованостей по зарплаті суднобудівникам та завершення дредноута "Соборна Україна", крейсерів "Тарас Шевченко", "Гетьман Хмельницький" і "Гетьман Дорошенко", ескадрених міноносців "Чигирин", "Київ", "Батурин", "Львів", "Іван Сірко", "Іван Виговський" та інших. Проте в перші дні лютого 1919 року війська Антанти відрізали УНР від моря, а на захоплених кораблях спустили українські прапори...

Тоді ж, у лютому, наш земляк запропонував Симонові Петлюрі ідею створення морської піхоти, що стала б основою військово-морського флоту, в поверненні якого Білинський не сумнівався. Перший полк морської піхоти було створено з прикарпатців – колишніх матросів австро-угорського Адріатичного флоту та молодих сплавників

між Миколаєвом, Очаковом і Херсоном у смузі 75 верст навколо них була оголошена Приморським фронтом, командувачем якого призначено Білинського. Оборона фронту складалася виключно з морської піхоти, якої на той час була вже дивізія. Весь рік морські піхотинці билися за рідну землю, у грудні взяли участь у славетному Першому зимовому поході армії УНР, що мав за мету підняти дух повстанців по всій Україні, зокрема в Холодному Яру на Чигиринщині. Війська УНР звільнили Ві-

й стає заступником голови комісії, що розробляє Конституцію України.

Другий Зимовий похід армії УНР 1921 року став для нього останнім. У знаменитому бою під Базаром контр-адмірал загинув, а разом з ним – і сподівання на майбутнє українського флоту. Морські піхотинці до останнього билися проти кавалеристів Котовського, понад 400 з них полягло в бою, ще 359 були розстріляні

Разом з гетьманською гвардією і кавалерією, моряки і морські піхотинці були елітою українського війська

ницю і Одесу й дійшли до лінії Київ-Черкаси. Наступ зупинив не так ворог, як жальна епідемія тифу...

У травні наступного року морські піхотинці Білинського разом з поляками увійшли до Києва. Коли ж війська Будьонного і Тухачевського, перекинуті з Росії, провели рішучий контрнаступ, то

червоними після того, як вистріляли останні набой і потрапили в полон. Контр-адмірал, застреливши з браунінга трьох червоноармійців, останню кулю пустив собі у скроню. Після бою його похоронили місцеві жителі. На Житомирщині ще зовсім недавно жила бабуса, яка зняла і зберегла чорну шинель контр-адмірала, пропороту шаблями котовців, які рубали вже бездиханне тіло...

Наприкінці 2008 року в російських ЗМІ здійнялася істерика з приводу того, що Київ зміцнює війська в Криму вихідцями із Західної України. За версією московських "дослідників", так Україна готувалася на випадок вторгнення на півострів російських військ. Правда це лише наполовину: юнаки з Івано-Франківщини прийняли присягу на вірність Україні і вдягли мундири військової піхоти, дислокованої у Феодосії. Вони мали скласти основу Прикарпатської роти ще одного батальйону морської піхоти незалежної України – імені Михайла Білинського. Чому данина українців своїй військовій історії викликала смиканину в Москві – здогадатися не важко. Адже є й там ті, хто добре пам'ятає ім'я контр-адмірала Білинського і його відважних хлопців у чорних мундирах...

www.pres-centr.ck.ua

Прапор військово-морського флоту Української держави

На рейді – лінійний корабель українського флоту "Полтава"

ський військово-морський ревітаб Балтійського флоту. Здивовані жителі Петрограда 12 жовтня 1917-го спостерігали, як спочатку на крейсері "Світлана", а потім на ескадрених міноносцях, названих революційними матросами-українцями "Україна" і "Гайдамак", замайорили синьо-жовті прапори... Того ж дня українські прапори було піднято і на кораблях Чорноморського флоту – лінкорах "Воля", "Георгій Побідоносець" та на панцернику "Потьомкін", перейменованому на "Борця за свободу". Українські ради діяли і на Каспійській, Північній, Амурській та Сибірській флотиліях розваленої Російської імперії, а кілька каспійських кораблів намагалися навіть вивести до гирла Тереку й підняти на них українські прапори. Намагалися й Білинський зі Шрамченком вивести з Балтики свої три кораблі, щоб передати їх Україні. Та владу в Петрограді

лісу, що трудилися на гірських річках Карпат. Тому цей перший полк дістав назву Гуцульського. Другий полк морської піхоти під командою поручника Івана Сича, був створений у Кам'янці-Подільському. Вже в квітні 1919 року наказом Петлюри територія

саме українські морські піхотинці зупинили їх просування під Замостям, дозволивши українсько-польському війську перегрупуватися й відкинути червоних від Варшави. Інтернований до польського табору, Білинський входить до Ради Республіки в екзилі

Церковний календар

22 БЕРЕЗНЯ ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА СВЯТКУЄ ПАМ'ЯТЬ СВЯТИХ 40 МУЧЕНИКІВ СЕВАСТІЙСЬКИХ

Це було за царювання нечестивого імператора Лікнія, жорстокого переслідувача християн, який наказав, щоб усі воїни імператорських полків склали жертви ідолам. Агріколай, военачальник вірменського міста Севастія, також затятий поборник ідолослужіння, ревно взявся виконувати наказ кесаря.

У ті часи християнська віра поширилась настільки, що і в лавах імператорських полків були християни, а серед них — сорок зв'язаних з Каппадокії. Відрізнялися вони стійкістю, мужністю й непереможністю у справах ратних, а Кирион, Кандід і Домн ще й знанням Божественного писання.

Прикликав їх до себе Агріколай і заявив: Як у битвах були ви всі стійкими й хоробрими, тож і нині будьте такими: принесіть з доброї волі жертву богам, аби не піддатися мукам. Воїни відповіли на це: — Коли ми, як ти сам про це свідчиш, мужньо билися за царя земного, то, поставши за Царя Небесного, ми здолаємо твою злість. Агріколай мовив, що в них є дві можливості: принести язичьким богам жертву з отримати за це великі почесті, або ж, у випадку непокорі, на них, позбавлених військового звання, чекає безчестя. Кинувши до темниці, він дав їм на роздуми термін до ранку.

Увійшовши до холодної, воїни схилили коліна й почали співати псалом 90: — Хто живе під охороною Всевишнього, той під покровом Бога Небесного оселиться...

Потім вони склали молитву, за нею знову проспівали псалом. Керував співом святий Кирион; А опівночі вони почули голос Господа, який явився до них. — Хороший початок волевиявлення вашого, а хто витерпить до кінця, той спасений буде. Ці слова Господа чули усі і охопив їх жах, який потім перемінився на неземну радість. Ранком Агріколай викликав з темниці воїнів — Чимало воїнів у кесаря, — мовив він, — але жоден з них не зрівняється з вами ні мудрістю, ні красою, тож не робіть нічого такого, щоб любов моя до вас не перетворилася на ненависть, від вас бо залежить, чи зберегти мою любов, чи наклити на себе ненависть. Святий Кандід на це зауважив, що ім'я воєначальника цілком відповідає його суті, бо воно походить від двох слів: дикий і улесливий, а оскільки його любов чи ненависть цілком залежить від них самих, то вони обирають його ненависть, бо лише у Бога вони просять милості, а прихильність жорстокої людини і ворога Бога не потрібна їм. Воевода наказав закувати їх у кайдани і знову кинути до темниці. Цілий тиждень воїни знаходилися в казематі, проводячи дні і ночі в молитвах і співах псалмів, а Агріколай чекав на князя Лісію, що мав широкі повноваження. Як тільки князь приїхав, сорок святих ратоборців стали перед ним.

По дорозі святий Кирион наставляв своїх содружників не боятися, бо завжди у бою їм допомагав Бог, а одного разу, коли з усього війська залишилося тільки їх сорок, то, вознісши до Господа лану молитву, вони здолали ворогів, причому жоден з них навіть поранений не був. Тоді цих ворогів було багато. Нині їх три — сатана, Лісії і Агріколай, а точніше, ворог один — невидимий. То невже він перемаже таку славу і численну дружину. Вступаючи в бій, він далі святий Кирион, ми завжди співали: «Боже, в ім'я твоє спаси мене і силою Твоєю допоможи мені.

Боже, почуй молитву мою і сильні шукають душі моєї, і не мають вони Бога перед собою...» І співали воїни псалом 53 від темниці до місця судилища, на яке збиралося чи не все місто. Князь Лісій, подивившись на них, визначив для себе, що такі воїни гідні високих звань і почесностей і запропонував їм ці почесності і дари дорогоцінні, аби тільки скорилися і склали пожертви ідолам. А в разі відмови їх позбавлять військового звання і піддадуть тортурам. — Забери від нас військово звання, — сказав святий Кандід, — та й самі тіла наші, бо немає для нас нічого дорожчого й почеснішого за Христа Бога нашого. Лісій засудив їх до побиття каменями, та святий Кандід зауважив, що помста не забариться. Так і сталося — всі камені, які вірні слуги Лісії і Агріколая кидали у святих, оберталися проти них самих. А коли кинув камінь сам Лісій, то розбив Агріколаю вуста. А святий Кирион мовив: — Ті, що борються з нами, знеможені й посоромлені, воїстину: «меч їхній увійде в їхнє ж серце і луки їхні поламаються» (Пс.36). Лісій же вигукнув, що святим допомагає якась

чарівна сила, на що святий Домн засвідчив іменем Христа, що не чари, а Бог допомагає їм, це Його сила вкрила ганьбою безсоромні обличчя мучителів. Звелів князь Лісії відвести ратоборців до темниці, щоб придумати, як вчинити з ними, а святий Кирион заспівав псалом 122: «До Тебе, що перебувавеш на небі, зводжу очі мої. Як очі рабів звертаються до рук господарів їхніх... так і очі наші — до Господа Бога нашого, аж поки помилує нас». Після молитви вони знову сподобилися підбадьорення звище, почувши о шостій годині ранку голос Господа, який з'явився до них: «Хто вірує в Мене, якщо й помре, оживе». І закликав їх Господь дерзати й не боятися мук короткочасних — вони пройдуть скоро, а постраждалих чекають вінці. Наступного ранку святий ратоборці знову безстрашно заявили нечестивим суддям: — Робіть з нами, що хочете, ми — християни і вклоняємося ідолам не будемо. Святу чотиридцятьницю зв'язали і відвели до озера поблизу Севастії. Була зима, знявся сильний сестер, і вдарив мороз, а сорок оголених святих воїнів стояли в озері. Довкола чатувала сторожа. А щоб забавити святих воїнів, поблизу озера мучителі влаштували лазню, яка обіцяла тепло й допомогу кожному, хто, знемагаючи від морозу, згодився б вклонитися ідолам. І о першій годині ночі, коли, здавалося, мороз дійшов краю, один із сорока вибіг з води і кинувся до лазні. Але ледве став на поріг, тільки-но відчув тепло, як розтанув і впав мертвим. Святий заспівав хвалу Господу, а один сторож роздумував, що ж воно таке сталося: людина, мов той віск, розтопилася від тепла, але роздуми його урвало світло, що засяяло з неба о третій годині ночі. Воно розтопило кригу, зіграло воду. Стражник глянув угору і побачив пресвітлі вінці, які сходили на голови святих. їх було тридцять дев'ять. І тоді збагнув він, що той, хто побіг до лазні, не удостоєний мученицького вінця. Тоді він розбудив сторожу, а сам, скинувши весь одяг, нагий побіг у воду з криком: «І я християнин!» Приєднавшись до гурту, він підніс свій голос до Бога, прохаючи зарахувати і його до сонму мучеників, дозволити постраждати з ними і, пройшовши випробування, стати гідним Його. Отак відновилося число мучеників, місце того, хто зневірився, зайняв тюремний охоронець, так само як Савл, що гнав Церкву, став апостолом Павлом, а місце зрадника Юди зайняв Матфей. Святий Кирион мовив: «Хто Бог великий, як Бог наш? Ти еси Бог, що твориш чудеса». На ранок, коли мучителі побачили сорок святих живими й неушкодженими, а між ними ще й тюремного охоронця, гнівом запалали серця їхні. І повели зв'язаних святих до міста, де судді наказали перебити їх молотами гомілки. Коли почалася ця дика нелюдська кара над святими, мати наймолодшого з них — Мелітона, побоюючись, щоб її син не злякався і не знеміг під час мук, стала обіч, з любов'ю дивлячись на нього, і втішала словами: — Сину мій солодкий! Потерпи ще трохи і будеш досконалим, не бійся, чадо, Христос допомагає тобі. Святий мученик, переілюструючи страшний біль від переламаних гомілок, продовжували співати псалми: «Душа наша, як пташка, вирвалася з сітки тих, що ловили. Сітка розірвалася, і ми спаслися». І вимовивши «амін», вони віддали душі свої Богу, і тільки один Мелітон, якого все ще втішала мати, ледь дихав. Слуги склали на колісницю тіла загиблих, повезли їх на спалення, залишивши тіло Мелітона в надії, що буде жити. Але благочестива мати, побачивши конаючого сина, взяла його на плечі і пішла услід за колісницями. А як помер він на руках матері, то вона власними руками поклала тіло сина до тіл його сподвижників.

Коли відпало вогнище, ненаситні кати вкинули кістки мучеників до річки, аби не поклялися їм християни. Але на третій день воїни з'явилися уві сні єпископу Севастії блаженному Петру і попросили дістати їхні останки з ріки, що він і зробив, поховавши рештки тіл героїв в чесному місці. Імена ж їхні залишилися нащадкам: Кирион, Кандід, Домн, Ісидій, Іраклій, Смарагд, Євник, Валент, Вівіан, Клавдій, Приск, Феодул, Євтихий, Іоан, Ксанфій, Іліан, Сисиній, Аггій, Аетій, Флавій, Акакій, Екдиг, Лісімах, Олександр, Ілій, Горгоній, Феоділ, Домітіан, Гай, Леонтій, Афанасій, Кирил, Сакердон, Миколай, Валерій, Філоктимон, Северіан, Худіон, Мелітон та Аглай.

З повагою підготував настоятель Храму святих Первоверховних Апостолів Петра і Павла м. Чигирин протоієрей Василь Циріль

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

16 – 25 березня

16 березня 1882 р. народилася Христина АЛЧЕВСЬКА, поетеса і педагог.
16 березня 1894 р. народився Юрій ДАРАГАН, поет, сотник Армії УНР.
16 березня 1897 р. народився Ларіон ЗАГОРОДНИЙ, керівник Холодноярської організації.

16 березня 1917 р. у Києві відбулася велика маніфестація — День свята революції. У ході мітингу кияни знищили міський пам'ятник Столипіну.
16 березня 1917 р. засновано Український військовий клуб ім. Павла Полуботка.

16 березня 1943 р. в російських концтаборах загинув Степан ЖАРКО, художній керівник капели бандуристів кубанської станиці Канівської.
16 березня 1946 р. у Лук'янівській тюрмі загинув Володимир СІНКЛЕР (на фото), генерал-поручник Армії Української Держави й Армії УНР.

17 березня 1674 р. Івана САМОЙЛОВИЧА було проголошено гетьманом всієї України.

17 березня 1874 р. народився Августин ВОЛОШИН, президент Карпатської України.

17 березня 1917 р. в Києві постала Українська Центральна Рада - парламент Великої України на чолі з Михайлом ГРУШЕВСЬКИМ.

17 березня 1937 р. помер Гаврило БАЗИЛЬСЬКИЙ (на фото), уродженець с. Соколівка Жашківського р-ну Черкащини, генерал-хорунжий Армії УНР.

18 березня 1880 р. народився Роман ДУДИНСЬКИЙ (на фото), командир 1-го куреня УСС, командир II (Коломийської) бригади УГА.
18 березня 1882 р. народився Олександр ІВАНЧУК, хорунжий УСС, етнограф.

19 березня 1895 р. народився Гриць ГОЛИНСЬКИЙ, командир Гуцульського куреня УГА.

19 березня 1917 р. у Києві під час першого українського свята Свободи демонстранти роззброювали поліцію.

19 березня 1918 р. у Києві на Аскольдовій могилі поховали крутянців.

19 березня 1930 р. народилася поетеса Ліна КОСТЕНКО.

19 березня 1989 р. помер Іван ЛЮТИЙ-ЛЮТЕНКО, звенигородський отаман.

20 березня 1632 р. народився Гетьман України Іван МАЗЕПА (на портреті).

20 березня 1864 р. у с. Попудні Монастирищенського р-ну Черкащини народився митрополит УАПЦ Василь ЛИПКІВСЬКИЙ

20 березня 1895 р. вийшло друком перше число «Громадського Голосу» під редакцією Івана ФРАНКА.

21 березня 1888 р. народився Василь ІВАНІС, голова уряду Кубані.

21 березня 1918 р. більшовицький уряд України вимушений був втікати з Катеринослава до російського Таганрога.

22 березня 1943 р. загинув Яків ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ, подільський отаман.

23 березня 1654 р. підписано Березневі статті гетьмана Богдана Хмельницького з московським урядом

23 березня 1903 р. народився Петро ГУЗІЙ, кубанський бандурист.

23 березня 1917 р. загинув Омелян ЛЕВИЦЬКИЙ, командант Гуцульської сотні УСС.

23 березня 1918 р. Центральна Рада оголосила українську мову мовою діловодства.

24 березня 1113 р. князь Володимир МОНОМАХ (на малюнку) розгромив половців на р. Солонічці.

24 березня 1890 р. народився Осип НАВРОЦЬКИЙ, чотар УСС, сотник УГА, майор Армії УНР, поручник дивізії "Галичина", головний директор видавництва "Червона калина", шеф канцелярії Військової управи дивізії "Галичина".

24 березня 1897 р. народився Іван ЛИПОВЕЦЬКИЙ, сотник Армії УНР, редактор і видавець "Бюлетеня союзу бувших українських воєнків у Канаді" та журналу "Дороговказ".

24 березня 1918 р. Центральна Рада проголосила українську мову державною.

24 березня 1956 р. помер Василь БАЧІНСЬКИЙ, сотник УГА, адвокат, редактор.

24 березня 1969 р. помер Ярослав СЕНЧИНА, чотар УГА, старшина дивізії "Галичина", вчитель.

24 березня 1999 р. в автокатастрофі загинув В'ячеслав ЧОРНОВІЛ.

25 березня 1651 р. козаки полковника Івана БОГУНА розбили поляків під Вінницею.

25 березня 1880 р. народився Гаврило БАЗИЛЬСЬКИЙ, генерал-хорунжий Армії УНР.

25 березня 1890 р. народився Остап ВАХНЯНИН, хорунжий УСС, педагог, організатор "Пласту".

25 березня 1896 р. народився Борис МОНКЕВИЧ, сотник Армії УНР, історик.

25 березня 1896 р. народився Олександр ЯВОРСЬКИЙ, поручник УГА, старшина Синової сотні 3-го Окремого кінного полку Армії УНР, учасник Першого зимового походу Армії УНР, старший десятник дивізії "Галичина", адвокат.

25 березня 1897 р. народився Гаврило КУРЕДА-ЧОРНИЙ, переяславський отаман.

25 березня 1910 р. народився поет УПА Михайло ДЯЧЕНКО ("Марко Боєслав").

25 березня 1911 р. народився Олександр БАНДЕРА (на фото), брат Степана Бандери, український політик, діяч ОУН (закатований у гітлерівському концтаборі «Освенцим» 1942 року)

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПР від 18.01.2012 р.

Козацький край

Головний редактор —
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор — Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску — Петро ДОБРО
Голова редакційної ради —
Володимир МУЛЯВА
Засновник — Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ — 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua
Газета віддрукована в ПП "Видавництво "Республіка",
м.Черкаси, вул.Вербовецького,1а. Тираж — 10 000 екз.
Замовлення №